

**MUKANDA YA MBAZI A N'KANU YA MAKIADI YA SANTU PAPA
(PENITENCERIE APOSTOLIQUE) NA MFUNU YA KUTANINA BUKATI
YA MUNTU MPE KUSUEKA MBUMBA YA BA SAKRAMENTO**

« Na kukituka muntu, Muana Nzambi bundanaka yandi mosi na muntu nionso »¹ ; na nkadilu mpe ba mpova na yandi, yandi kiesesaka bunene ya kimuntu na yandi ; na lufua mpe lufutumuku na yandi, yandi vuluzaka inza sumukaka, na kunungaka kitombe ya masumu mpe ya lufua. Na bantu nionso kuikilaka na yandi, yandi vutulaka kikundi na Tata na yandi ; na nkulumuka ya Mpeve ya nlongo, yandi tambikaka dibundu, kintuadi ya minkuikizi, yina ikele nzutu na yandi ya kieleka mpe bundisaka yawu na kilendo ya kingunza, kintinu, luyalu mpe kinganga, samu yandi vuanda na inza kidimbu mpe ntumi, yina ke muanganesa kieleka na bantu ya ba mbandu nionso, na kutuadisa bau na ntemo, kidi luzingu na bau ya soba mpe ya temoka.

Na kitandu yayi inza kena ba nkuamusu ya mutindu na mutindu, ntomboka ya bantu ya mayele kena ku fuanana ve na ntomosono ya luzingu ya bantu na diambu me tadila kimuntu na mvuandilu yakufwana, kansi ya me toma vutula inza na manima, na kuzimbanaka Nzambi. Ya me kuma mpasi naku bakusa mpe kuzitisa ba bisalu mpe, na bitezo nionso, mambu yina me lutisa mfunu na luzingu ya bantu mpe na luzingu ya dibundu.

« Kana kutomboka ya mayele ya bantu ya inza kena kuenda kintuadi ve na kukiesesa kimuntu ya bantu, yau kele kutomboka ve kansi ikele kisumbula samu na muntu mpe samu na yinza ».² Ya vuanda samu na bimoko na yinzo to mpe na ba muangisi ya ba nsangu, bisadilu na bau kena kuenda na ntuala mingi kansi bau me kondua nzola ya ma kieleka, nsatu ya kusosa yau, wonga na meso ya Nzambi mpe ya bantu ; disuasuanu ya ngolo kena ku monana na mbakulu mpe luzayi. Kusueka ba nsangu me zibula nzila ya kusueka kieleka, mpe ya kutelemina kimbangi ya luvunu Nzambi na muntu ; na Yezo Kristo, Nzambi kitukaka muntu, na dibundu, kidimbu na Yandi na ntoto ya kieleka.

Na ba mvula yayi me luta, nsatu ya ngolo ya ba nsangu muanganaka, na ku suekaka bu kieleka mpe funu na yau, na kutalaka ti ba muangisi ya ba nsangu, bau zola baka kifulu ya mambu kena ku monana, na kuvuandingisaka mbakusulu ya batu. Nionso yayi ke na ku kotisa bantu na nzila ke nata bau na nzimbana, mpe ke na ku kotisa bantu ya nkaka na ba nzimbana yango. Ya vuanda na kati ya minkuikizi, bantu yikele kena kutovoka ntangu nionso na kusosa ku kotisa kivonza na dibundu nakusosaka ba nsangu ya nsoni yina ke pesa batu mpasi, nakulandakana nzila yina kefwana na dibundu ve. Kansi bantu ikele kena ku kuikila

¹ Concile Œcuménique Vatican II, Constitution Pastorale sur l'Église dans le monde de ce temps – Gaudium et spes (7 décembre 1965), n° 22.

² Benoît XVI, Lettre encyclique Spe Salvi (30 novembre 2007), n° 22.

nionso yina dibundu ke zonaka ve. Na nionso yina, lumwanganeso ya nsangu ya mbote ke na kukutana ba mbimamanu na ku kumina kivangua nionso. Beto tambudila na bulemvo ti, ntangu ya kanka ba nganga nzambi bau mosi, ti na ba ntudisi ya dibundu ke na kundima mambu yina.

Landila mbakusulu ya bantu, ba nsangu ya mutindu nionso ke na kutubama, kena ku wakana, yina me tala masuekamu ya ngani to yina lenda tubama ve. Mutindu yina yakena kuenda mpe kunata bantu na ba ngindu yaku kakidila yina lendaka vuzuna luzitu ya muntu na mutindu ya yimbi, mpe lutumu ya kutanina kikati na yandi (Cfr. Can.220 CC). Ba mpova ya santu Polo na ba kristu ya mbanza Galati kena kutuba na ngolo nionso ti : « Beno ba mpangi, beno bokeluaka na kimpuanza. Kimpuanza yina vuanda dituku ya lukokoto na beno ve. Kansi beno keba, kana beno me banda ku kitalina mpe ku dikasana, wana beno ke vondasana beno na beno. Gal. 5,13-15).

Tala yinki mutindu kena kumonikina na bilumbu yayi « makani ya imbi » na ntuala ya dibundu ya santu ya catolica. Na kati ya nkangu, bazola monisa mpe kumonikisa luzingu ya dibundu nakulandila mizonzi yina lenda butuka na kati ya ba ntudisi to mpe na manima ya ba mambu ya nsoni yina bwilaka ndambu ya bisadi na yandi. Mabanza yayi, awa ya lenda zimbikisa bantu yinki dibundu kele, kinkulu na yandi na mambote yina yandi ke salaka ntangu nionso mpe yandi kena tatamana kusala na luzingu ya bantu, ntangu ya kanka mekuma « kutinda » dibundu yandi mosi yandi dedikisa luyalu mpe bansiku na yandi na bansiku ya ba yinsi yina yandi kele na kuzinga, nakubanzaka ti mutindu yina yandi ke singama.

Na ntuala ya nionso yina, Mbazi a n'kanu me mona mfunu ya kusonika mukanda yayi kidi bantu bakusa nsasa ya ku muanganesa ba nsangu ya dibundu mpe ntomosono ya bantu, yina kena kumonana lokola diambu ya nzenza na ba luyalu ya ba yinsi : na kuzaba kusueka mbumba ya ba sakramento, masuekamu ya bukati na zulu ya sakramento, mbumba ya kisalu mpe kuzitisa mutindu ya ku pesila mazayisu ya nkaka ya dibundu.

1. Mbumba ya sakramento

Bilumbu me luta, awa yandi vwandaka kulonga malongi me tadila mfunguna, Santu Papa François bambulaka moyo nkadilu yina fueti vuanda kaka mpe yina lenda kufua ve na mbumba ya sakramento : " mfunguna yau mosi kele dikabu yina dibundu na nduenga na yandi ke taninaka na ngolo nionso mpe na minsiku na manima ya mbumba ya sakramento. Kana nkutu bantu ya ntangu yayi lenda bakusa ve, yakele mfunu mingi samu na kulunda busantu ya sakramento mpe kimpuanza ya dibanza ya mfunguni; yandi fuana luengisua ntangu nionso naku zabaka ti bimoko ya mfunguna kele disuekamu yina me zabikusua kaka na ntima na yandi kele naku dodokela nlemvo ya nzambi na lusadusu ya nganga nzambi, kisadi. Mbumba

ya sakramento kele mfunu mingi mpe muntu mosi ve kele na kilendo ya ku zonzila yau".³

Lutumu ya kusueka bimoko ya mfunguna me katuka mbala mosi na mi nsiku ya nzambi mpe me menina mianzi na kati ya sakramento yau mosi, kidi diambu mosi ve na kati ya dibundu to minsiku ya yinsi lenda diatikisa yau. Ntima nionso ya lukuikilu ya ba kristo mpe ya dibundu me suamina na nkembosolo ya sakramento ya nguizani : Muana ya nzambi kitukaka muntu samu na luvuluzu ya beto mpe yandi zolaka ti dibundu ya kituka "kisadilu ya mfunu" ke nataka na nzila ya luvuluzu, bosu na kati na yau, bayina ponamaka, bokiluaka mpe biekuaka samu na ku vwanda bisadi.

Nakuzabikisa makieleka yayi, dibundu ke longaka ntangu nionso ti ba nganga nzambi, na nkembosolo ya ba sakramento, kekitukaka mosi na Kristo " in persona Christi capitis", yazola tuba ti na kimuntu ya Kristo, yintu ya dibundu : " Kristo ke yambudilaka beto samu beto sadila ki "munu" na yandi, beto ke mokana na ki "munu" ya Kristo, Kristo ke "benda beto na yandi", mpe ke sadisa beto samu beto bundana, yandi ke bundanisa beto na "munu" na yandi. Mbundana yayi na kimuntu na yandi ke lunganaka na ba mpova ya ntambikulu. Mutindu mosi mpe na "munu me lemvokela nge", awa muntu mosi ve lendaka lemvoka masumu, kaka ki "munu" ya Kristo, ya nzambi, lenda lemvoka masumu".⁴

Mfunguni nionso me kwenda wawana na nganga nzambi na bulemvo samu na kufunguna masumu na yandi kele mbangi ya disuekamu ya nene ya lukitulu mpe ya luzingu ya kimpeve ya dibundu mpe ya kinganga nzambi. Na kati ya disuekamu yina, Kristo futumukaka ke kwizaka wawana na beto bantu, ke simbaka na kimpeve, yazola tuba na bukieleka, luzingu ya beto mpe ke vuluzaka beto. Yawu yina, lutaninu ya mbumba ya sakramento samu na mfungunisi, yina lenda nata ti na kutengula menga kana yame lendakana (*usque ad sanguinis effusionem*), kele kaka nsadilu ya ' ki nduenga to lutatamanu' ve na meso ya mfunguni, kansi nkutu kimbangi me fuana, 'kimbangi ya menga', yina me pesama mbala mosi na Kristo, mvuluzi ya inza ya mvimba kintuadi mosi na dibundu na yandi".⁵

Mambu me tadila mbumba me sasilua mpe me yadilua na cann. 983-984 na 1388, § 1 CIC mpe na can. 1456 CCEO, bosu mpe na n°1467 ya Katekisimu ya dibundu ya santu ya catolica, wapi sika beto lenda tanga na mutindu ya kufuanakana ti Dibundu me "bongisa" ve, na kulandila kimfumu na yandi, kansi yandi me " tuba", na mutindu ti yakele diambu ya kuzonzila ve samu yame katuka ntete ntete na busantu ya sakramento zolaka Kristo

³ François, Discours aux participants du XXXe cours sur le for interne organisé par la Pénitencerie Apostolique (29 mars 2019).

⁴ Benoît XVI, Dialogue avec les prêtres (10 juin 2010).

⁵ Cf. Congrégation pour la Doctrine de la Foi, Déclaration Dominus Iesus sur l'unicité et l'universalité salvifique de Jésus-Christ et de l'Église (6 août 2000)

yandi mosi ti “ nganga nzambi nionso ke winikina mfunguna kele na lutumu ya kusueka na ngolo nionso masumu mpe basumuki ame tambula, wana yandi ke baka kitumbu ya ngolo me luta”.

Mfungunisi kele na insua ve, ntangu nionso mpe na diambu nionso, ya ku “yekola na mutindu nionso mfunguni, na ba mpova na yandi to na nkadilu ya kanka” (Can. 983, §1 CIC). Mutindu mosi ya me pekisama na ngolo nionso kusadila ba nzayilu me katuka na mfunguna samu na kutonzona mfunguni, ata nkutu kisumbula ya songi songi kele ve” (can. 984 §1 CIC). Bosi na manima batu ya ngangu me sadisa beto diaka nakubakusa mbote dituku ya mbumba ya sakramento. Na kati na yawu kele “ masumu nionso ya mfunguni na mpe diaka ya bantu nionso yina mezabakana na manima ya mfunguna yina, masumu nionso yina kenata na lufwa to ve, ya kusuama to yaku zabakana, awa yame zabikisu nzila mosi na ndombolo ya masumu, yame zabakana na nzayilu ya kimpeve ya mfungunisi”.⁶ Mbumba ya sakramento me tadila wana nionso yina me fundisua na mfunguna, ata nkutu mfungunisi lemvoka masumu ve : kana mfunguna fwanakana ve, to mpe, kana samu na diambu mosi, mfungunisi lemvoka masumu ve, mbumba lenda katuka ve ata kilumbu mosi.

Nganga nzambi me zaba masumu ya mfunguni “ *non ut homo, sed ut Deus* - na nkanda ya kimuntu ve kansi na kinzambi”⁷, yazola tuba kaka ti “yandi zaba” nkutu ve nionso yina me tubilua na mfunguna, samu yandi me wila yawu ndeti muntu ve kansi na nkumbu ya nzambi. Mfungunisi lenda mpe “kudia ndefi” , kondua mputa na dibanza na yandi, na kutubaka ti “andi zaba ve” yina nionso me zabikisua na yandi mutindu kisadi ya nzambi. Samu na nkadilu na yandi ya kusonga, mbumba ya sakramento me bueta mfungunisi ti na “ bukati” na yandi, tala nkutu yandi me pekisama ku bambuka ntima na luzolo na yandi mfunguna me lutaka mpe yandi kele na kiyekua yaku kunguna dibanza nionso ya mfunguna yina me katuka na luzolo na yandi ve. Na mpe bayina nionso lendaka, na ba nzila ya nkaka, kuzaba masumu tubamaka na mfunguna, bau mpe kele na kiyekua ya ku lunda mbumba : “ kele na lutumu ya kulunda disuekamu n’sakudi, kana yandi kele, na mpe bayina nionso, na ba nzila nionso, me winikina masumu tubamaka na mfunguna” (can. 983 § 2 CIC).

Nsiku ya kusueka mbumba ya sakramento kele ngolo mingi nakutalaka ti yame pekisa nganga nzambi anitubila kati ya mfunguna na mfunguni yandi mosi na nganda ya sakramento, “ tuba kana mfunguni me tambudila yandi mosi, kansi mbote mingi kulomba yau ve”.⁸ Mbumba ya sakramento me kebisa mfunguni yandi mosi yadila yau ve, samu kana sakramento me manisa ku kemboso, yandi kele na kilendo ve ya kuyambudila mfungunisi

⁶ V. De Paolis – D. Cito, *Le sanzioni nella Chiesa. Commento al Codice di Diritto Canonico. Libro VI, Città del Vaticano, Urbaniana University Press, 2000, p. 345.*

⁷ Thomas d’Aquin, *Summa Theologiae, Suppl., 11, 1, ad 2.*

⁸ Jean-Paul II, *Discours aux membres de la pénitencerie apostolique (12 mars 1994), n. 31.*

kizitu ya kusueka mbumba ve, samu kiyekua yayi me katuka mbala mosi na nzambi.

Lunuaninu ya mbumba ya sakramento mpe busantu ya mfunguna lenda, kana kilumbu mosi, kutunga kimpangi na yimbi; nkutu yau kele mosi kaka ya nkinsi ya kieleka na ntuala ya yimbi kena ku bungisa muntu na yinza ya mvimba; yau kele diluaku ya kieleka ya kukiyambula na nzola ya nzambi, ya kuvilula ntima mpe kulandakana nzola yina na luzingu ya bilumbu nionso. Na ntuala ya masumu yina lenda natisa mpe ba nkanu, ya me pekisama kutinda na kingolo mfunguni, ntete ntete yandi baka lulemvo ya masumu, na luyalu ya yinsi, samu na kuzitisa ba nsiku me zabakana mpe me ndimama na makanda nionso, yina me tuba ti " nemo tenetur se detegere". Kansi mutindu mosi mpe, nsobolo ya lunungu, yina me tuamina luzolo ya kusoba mpe ya kuvutukila ve yimbi mesalama, kele mwanzi ya sakramento ya nguizani samu ya lungana. Kana mfunguni me kwiza, awa bame sala yandi yimbi, mfungunisi kele mpe na kiyekua yaku monisa yandi yinki nzila yandi lenda fundila mambu na luyalu ya yinsi to mpe ya dibundu samu ba nsiku ya zitisua.

Nkadilu nionso ya ba mbanza to dibanza ya nsiku yina zola "katula" kubuetama ya mbumba ya sakramento ke vuanda kifingu na kimpuanza ya dibundu (libertas ecclesiae), yina ke tambula luzingu mpe kisalu na yandi na ba ba mfumu ya ntoto ve kansi na nzambi kaka; ya ke vuanda mpe mvuangisu ya kimpuanza ya minkuikizi, yina kele mwanzi ya ba kimpuanza nionso, kisika mosi na kimpuanza ya dibanza ya besi nsi, bavwanda ba mfunguni to ba mfungunisi. Kudiatikisa mbumba ya sakramento kele mutindu mosi na kuyiba kimputu me suama na kati ya nsumuki.

2. Disuekamu ya kati na zulu ya sakramento

Nkadilu mpe minsiku ya luzingu ya bukati me tadila mpe mambu nionso ya bukati mpe fwanaka lundua na kinsueki ata nkutu ya tadila luzingu ya ki sakramento ve," for interne extra-sacramental", me telamana na nganda ya sakramento ya mfunguna. Dibundu kele na kiyekua yaku muanganesa nsangu ya mbote mpe kulonga luvuluzu ti na ba mambu yayi ntete ntete na kulemvokelaka masumu ve kansi na kubetomona ba nsambu, naku bikidila ti na bitumbu me zenga minsiku mpe na kulandila nionso me tadila lusakumunu ya miela, ti na luzingu ya bukati ya mukristo yandi mosi.

Yina ke diatisa bankua yandi na kimpeve fuana zitisa ndiatisu me tadila luzingu ya bukati ata na nganda ya sakramento. Samu kuaku mpe bakristu keyekola na nganga nzambi, to nsadi ya zambi, to mpe mukristo bau me zaba, makani ya bau nionso na nzila ya kuvilula ntima mpe kulomba ba nsambu ya mfumu.

Nganga nzambi ke lungisa kisalu yayi na ku landila lutumu yandi tambulaka yaku telemena Kristu kimbangi na ngolo ya sakramento ya mbiekolo mpe

kintuadi mosi na kimfumu ya dibundu na yina me bokidilua *tria munera* : ksalu ya kulonga, ya kusambula mpe yaku vungula. Bakristu ke lungisa yau na ngolo ya ki nganga ya mbotama mpe na ntambulu ya Mpeve ya n'longo.

Na nzila ya kimpeve, mukristu ke zibula na luzolo nionso masuekamu ya ntima na yina kena diatisa yandi samu ti yandi songa nzila mpe yandi winikina yandi to mpe yandi sadisua na kulungisa luzolo ya nzambe.

Ngambu yayi diaka mpe me lomba mfunu ya kuzaba kulunda masuekamu na yina me tadila bimoko ya mambu ya kimpeve mpe me katuka na lutumu ya kuzitisa bukati ya konso muntu (cf. can. 220 CIC). Kana nkutu ya fuanakana ve na ba ndambu nionso, yina ke diatisa muntu na nzila ya kimpeve kele mosi me kota na kati ya dibanza ya mukristu awa yandi kele kintuadi na Kristu na kulandila busantu ya luzingu na yandi mpe ngolo ya sakramento kana yandi kele nganga nzambi.

Mukanu me tulamaka na buku ya minsiku yaku lomba luve ya mfungunisi to mpe ya ndiatisi ya kimpeve, ntete ba tambula muntu na ki nganga ya nzambi, to mpe kana bazola vuzuna mosi na sikola ya kinganga ya nzambi, kifu yina kele kimbangi ya luzitu ya kufuana yina dibundu me pesa na nzila ya kimpeve (cf. can.240, §2 CIC; can. 339, §2 CCEO). Mutindu mosi mpe diaka, mukanda *Sanctorum Mater* ya mvula 2007, yina me tubila nsosolo na kati ya ba diocèses to mpe ba éparchies samu mukristu yikilua nkuansambu to mosantu, mezola ve ti ba mfunguni to ba ntudisi ba telama kimbangi. Ba mfunguni lenda tuba kima ve samu na ku tanina mbumba ya sakramento, kansi mpe ba ntudisi lenda muangisa ve na masuekamu ya kati yina bame tambula ti nkutu na nganda ya mfunguna ya santu.⁹

Ntudisi ya kimpeve fueti kitinina na luzolo na yandi mosi na kutala ti yandi fuana zaba ku kiesesa mpe ku “kaula” na ntuala ya disivi ya kimpuanza ya bakristo yina, na lusadisua na yandi, kena kusosa ilungi ya Kristo; ntudisi yayi fuana fimpa lutumu mpe luzingu na yandi na ntadisi ya nzambi kaka, na kusosaka nkembo ya mazulu, samu na mambote ya bantu, ya dibundu mpe luvuluzu ya yinza ya mvimba.

3. Masuekamu mpe nsukunu ya nkaka ya bimoko

Bimoko nionso yina ya kanka me bulamina na mbumba ya disuekamu kele ya kususana na yina me bulama na bukati to na zulu ya sakramento. Yakele mpe diaka ya kususana ma “masuekamu ya ksalu”, yina mezabakana kaka na bibuki ya batu, ya vuanda na kati ya nkangu to mpe na kati ya dibundu, na kulandila ksalu ya konso muntu na ntuala ya bantu to na buala.

⁹ Cf. Congrégation pour les causes des saints, *Sanctorum Mater*. Instruction pour le déroulement des enquêtes diocésaines ou éparchiales regardant les causes des saints (17 mai 2007), art. 101, § 2.

Masuekamu yina, na kutadila nsiku ya inza, fuana lundama ntangu nionso, “ kansi, mutindu me longisa katekisimu n°2491, kana kusueka masuekamu yina lenda tula na mpasi yina me bimisa yau, to me tambula yau to mpe muntu ya nkaka buna yame luta mbote kutuba ma kieleka samu na kutina bisumbula ”.

Diambu ya kanka ya disuasanu me tadila « disuekamu ya santu papa”, yina me lombama na bayina nionso me kudia ndefi samu na ksalu bakesalaka samu na dibundu. Kana kulunda disuekamu kele ntangu nionso ndefi ya kudia na meso ya nzambi, ndefi me tadila “disuekamu ya santu papa” me zola ku tanina bima nionso ya mbote ya dibundu na luvuluzu ya miela. Yina zola tuba ti mambote yina mpe ba nzila ya kunatina luvuluzu, ti na yina me tadila nsadilu ya ba nsangu me kondua mbumba, nionso lenda mpe fuana sasiluaka na nzayilu ya santu papa yandi mosi, awa mfumu na beto Yezu-Kristu me vwandisa yandi mutindu ngiatikulu mpe dibanga ya mpuenia samu na bumosi ya lukuikilu mpe kintuadi ya dibundu ya mvimba.¹⁰

Na yina me tadila bifulu ya kanka ke lutilaka ba nsangu samu na kangu to samu na muntu na muntu, na mutindu nionso mpe mavangu nionso, nduenga ya dibundu ke songaka ndeti “nsiku ya wolo” yina bikilaka beto mfumu mpe me sonika santu luca ti : “ Yina nge zola ti bakanka sala samu na nge, nge mpe sala yau samu na bau” (Lc 6, 31). Kidi, na kumwanganesa ma kieleka to mpe na kukanga yinua, kana yina me zola zaba yandi kele na yinsua ya kuzaba diambu ve, yakele mfunu mingi ku nata luzingu kintuadi na nsiku ya nzola ya beto na beto, na kutula na ntuala mambote mpe bunkete ya batu, luzitu ya luzingu ya mosi na mosi mpe mambote ya bantu nionso¹¹

Kiyekua ya kuzaba kutuba kielekia, yina kele kidimbu ya nzola ya mpangi, memonika mingi mingi na nzila ya kutadisa na bampangi yimbi ya bau, mutindu longisaka Mfumu. Yakele mbandu yakusonga ntangu nionso mpe bifulu nionso me lendakana to mpe melomba yau : “ kana mpangi me sala nge yimbi, kuenda tadisa yandi nge mosi. Kana yandi me wila nge, wana nge me nunga mpangi yange. Kana yandi wila nge ve, vutukila yandi kintuadi na mutu mosi to zole samu diambu yayi yakubamina na ba mpova ya ba mbandi zole to tatu. Kana yandi zola wila bau ve, tuba yau na lukutakanu ya dibundu; kana yandi me zola mpe ve kuwila dibundu, tadila yandi mutindu mupaganu to mupublikanu” (Mt 18, 15-17).

Na ba nsungi yayi ya lumwanganeso ya ba nsangu ya mutindu na mutindu, kena sala ti ba nsangu kena “diwuka” mpe kena kutadila mingi penza luzingu ya ngani, beto fueti vutukila ngolo ya ntungulu ya ba mpova, awa beto me zaba mpe ngolo na yau ya kubebisa; beto fwana zibula meso samu

¹⁰ Cf. Concile œcuménique Vatican II, Constitution dogmatique sur l’Église Lumen gentium (21 novembre 1964), n° 18

¹¹ Cf. Catéchisme de l’Église catholique, n° 2489.

ti mbumba ya sakramento ya luadisua ve na konso konso muntu samu mpe masuekamu yina me kangama na bisalu na kati ya dibundu toma lundama na kimpala nionso, na mfunu ya kusanisina kieleka mpe mambote nionso ya bantu.

Mpeve ya n'longo yadila dibundu mpe fulusa yau na nzola ya kutemoka na bifulu nionso mpe na ntangu nionso; kikesa ya kulunda yau na bunkete na yau samu na lumuanganeso ya nsangu ya mbote na bivangua nionso, nkubamanu na kutelamena kimbangi ya menga samu na kunuanina bunsongi ya mbumba ya sakramento, na mpe diaka ngangu mpe nduenga ya ku fuana samu na kutina kifu yaku sakanina ba nsangu ya kusuama me tadila luzingu ya muntu, ya nkangu to ya dibundu, yina lendaka luadisa lukumu ya muntu na kieleka yau mosi, yina kele ntangu nionso Kristo, Mfumu mpe yintu ya dibundu.

Na kikesa ya kutoma lunda mbumba ya sakramento mpe na kuzaba kusueka nionso me tadila bukati na zulu ya sakramento mpe ba nsadilu yina ya nkaka me bundikisa na kitoko nionso kizizi ya Petelo na Maria yina me vuata dibundu.

Kintuadi na Petelo, Ngudi Dibundu me tanina, ti na nsuka ya ba mvula, kiyekua ya santu me yikilua " kimfumu ya ba nsabi"; mutindu mosi na Muenze Santu Maria, dibundu me lunda "mambu yayi nionso na ntima na yandi" (Lc 2, 51b), na kuzabaka ti na kati ya mambu yina me lema ntemo yina ketemona muntu nionso mpe yina fuanaka taninua, nuaninua mpe ku lundama na mbela ya nsambu yina me vwakama na kati kati ya mabanza ya muntu na nzambi na yandi.

Santu Papa François, kilumbu ya 21 ya ngonda ya sambanu mvula 2019, me tula nlembo na mukanda yayi mpe me pesa yinsua samu na ku zabikisa yau.

Me pesama na mbanza Roma, na yinzo ya Mbazi a N'kanu ya makiadi ya Santu Papa, kilumbu 29 ya ngonda ya sambanu na mvula ya mfumu 2019, na nkinzi ya ba Santu Petele na Polo.

Mauro Cardinal Piacenza

Mfungunisi ya mbuta

Mgr Krzysztof Nykiel

Mvingi